

2024-05-02 Nr. NV-1047

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-884(4) TAIS-23-5248(6)		DĖL SPORTO ĮSTATYMO NR. I-1151 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (NAUJA REDAKCIJA) (TOLIAU – PROJEKTAS) IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-04-30	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Projektu siūloma spręsti šias esmines problemas:

- Nėra institucijos, kuri atstovautų sportininkams, ginant jų teises ginčiuose su federacijomis ar treneriais – sportininkų teisių atstovo (toliau – Atstovas).
- Nepakankamai užkertamas kelias dopingo vartojimui sporte.
- Sporto specialistų kvalifikaciniai reikalavimai neatitinka darbo rinkos poreikių; nėra aiškiai nustatytos atitinkamam sportinės veiklos tipui reikalingos kompetencijos, todėl darbo rinkoje veikia labai skirtingas kompetencijas turintys sporto darbuotojai.
- Nesudarytos teisinės prielaidos kitose valstybėse įgytos kvalifikacijos sporto srityje pripažinimui.
- Nepakankamai apibrėžti sportininkų, gaunančių valstybės finansavimą, išipareigojimai – šiuo metu sporto veiklos sutarties su sportininku nesudarymas nėra priežastis sportininkui negauti valstybės stipendijos.
- Nesudarytos sąlygos mokiniams sportininkams, rengiamiems aukšto meistriškumo sportui, kartu mokytis ir sportuoti.
- Nėra nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo finansavimo mechanizmo
- Nesuderintos Sporto įstatymo nuostatos su kitų įstatymų nuostatomis.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

1. Dėl Atstovo pareigybės steigimo: siūloma įsteigti pareigybę, kurią užimantis asmuo prižiūrėtų, kaip yra įgyvendinamos sportininko teisės (išskyrus santykius, susijusius su nacionalinių antidopingo taisyklių įgyvendinimu). Atstovą konkurso būdu į pareigas 4 m. skirtų ir iš jų atleistų švietimo, mokslo ir sporto ministras, Atstovas savo pareigas galėtų eiti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės, juo galėtų būti skiriamas tik nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis ne žemesnį kaip aukštąjį universitetinį išsilavinimą. Su Atstovu būtų sudaroma darbo sutartis, Atstovą techniškai ir ūkiškai aptarnautų Vyriausybės įgaliota įstaiga (numatoma, kad tai būtų VŠĮ Antidopingo agentūra), Atstovo veikla būtų finansuojama valstybės biudžeto lėšomis.

Atstovas:

- nagrinėja sportininkų prašymus ir per ne ilgiau kaip 20 darbo dienų pateikia jiems atsakymus;
- gauto skundo pagrindu arba savo iniciatyva atlieka tyrimus dėl sportininkų teisių pažeidimų ir per ne ilgiau kaip 20 darbo dienų pateikia savo išvadą;
- perduoda tyrimo medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokurorui, jeigu nustato nusikalstamos veikos požymių;
- kreipiasi į sporto federacijas ir siūlo nutraukti sportininkų teises pažeidžiančius veiksmus, pakeisti ar panaikinti su tuo susijusį aktą;
- konsultuoja sportininkus apie jų teises ir pareigas;
- teikia siūlymus (rekomendacijas) sporto federacijoms dėl tyrimo metu nustatytų pažeidimų ištaisymo. Jei federacija atsisako įgyvendinti siūlymus (rekomendacijas), per 20 darbo dienų ji turi pateikti Atstovui motyvuotą paaiškinimą;
- teikia siūlymus (rekomendacijas) valstybės institucijoms dėl sporto srities teisinio reglamentavimo tobulinimo;
- ne rečiau kaip du kartus per metus sportininkams ir federacijoms organizuoja mokymus apie sportininkų teises ir pareigas;
- Vyriausybės įgaliotos įstaigos interneto svetainėje ne rečiau kaip du kartus per mėnesį viešina nuasmenintą informaciją apie sportininkų kreipimusi pobūdį, nustatytus pažeidimus, jų skaičių, pateiktus siūlymus (rekomendacijas), priemones, kurių imtasi siekiant nustatytų pažeidimų padariniams pašalinti.

Atstovas dėl skundo ar tyrimo aplinkybių sudėtingumo gali pasitelkti ekspertų grupę, kurią sudaro, tvirtina jos nuostatus, darbo reglamentą bei personalinę sudėtį tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras. Ekspertų darbas grupėje apmokamas valstybės biudžeto lėšomis Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

nustatyta tvarka. Ekspertams, kaip ir Atstovui, taikomi tokie patys kaip ir valstybės tarnautojams Valstybės tarnybos įstatyme nustatyti nepriekaištingos reputacijos kriterijai. Jei Atstovo laikinai nėra, jo funkcijas švietimo, mokslo ir sporto ministras paveda atlikti ministerijos valstybės tarnautojui ar darbuotojui, dirbančiam pagal darbo sutartį.

2. Dėl priemonių, kovojant su dopingu vartojimu sporte:

- nustatyti pareigą federacijoms laikytis nacionalinių antidopingo taisyklių ir savo veiklos dokumentuose įtvirtinti atsakomybę už šių taisyklių pažeidimus. Tokio reikalavimo įtvirtinimas veiklos dokumentuose būtų vienas iš kriterijų, vertinant federaciją, siekiančią gauti valstybės finansavimą aukšto sportinio meistriškumo programai;
- sporto veiklos sutartyje tarp federacijos ir sportininko turės būti numatytos sąlygos dėl antidopingo taisyklių laikymosi;
- nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšos aukšto meistriškumo sporto programai arba tarptautinių aukšto meistriškumo sporto (toliau – TAMS) varžybų projektui negali būti skiriamos, jeigu lėšų prašantis juridinis asmuo neįgyvendina nacionalinių antidopingo taisyklių arba šios programos priemonės nedera su Pasauliniu antidopingo kodeksu ir nacionalinėmis antidopingo taisyklėmis;
- papildyti TAMS varžybų projektų vertinimo kriterijus nauju kovos su dopingu vartojimu sporte kriterijumi;
- nustatyti pareigą sporto federacijoms savo interneto svetainėje skelbti nuorodą į Nacionalinės antidopingo organizacijos (toliau – NAO) interneto svetainę arba nacionalinių antidopingo taisyklių nustatyta tvarka skelbti nurodytą informaciją; federacijos turės reguliariai organizuoti šios srities mokymus nacionalinių rinktinių nariams;
- sustiprinti NAO vaidmenį – NAO rengs ir įgyvendins ŠMSM patvirtintas nacionalines antidopingo taisykles, vertins, ar valstybės biudžeto lėšų prašantys juridiniai asmenys įgyvendina antidopingo taisyklių reikalavimus ir apie tai teiks informaciją švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai.

3. Dėl sporto specialistų kvalifikacijos užtikrinimo:

- asmenims, dirbantiems arba teikiantiems fizinio aktyvumo ar sporto paslaugas pagal Kūno kultūros ir sporto departamento išduotus kūno kultūros ir sporto veiklos leidimus, teisė dirbti pratęsiamą iki 2029 m. rugsėjo 1 d., su sąlyga, kad šie asmenys per 2 metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo pradės mokytis, siekdami įgyti Sporto įstatyme nustatytą kvalifikaciją;
- atsisakyti perteklinių reikalavimų asmenims, vykdantiems fizinio aktyvumo pratybas pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas. Spręstina, kad baigęs pradinio ugdymo mokytojų rengimo programą pedagogas yra laikomas turinčiu pakankamai kompetencijų profesionaliai mokyti visų bendrojo ugdymo programoje esančių dalykų, taip pat ir fizinio ugdymo dalyką;
- sugriežtinti reikalavimus treneriams, sporto instruktoriams – asmenys negalėtų dirbti ar teikti paslaugų šioje srityje, jei yra teisti už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas išnykęs, ar panaikintas, taip pat teisti už nusikaltimus, įvardintus Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs, ar panaikintas, asmenys negalėtų dirbti su nepilnamečiais, jei šiems asmenims teismo sprendimu apribota tėvų valdžia – tėvų valdžios apribojimo laikotarpis;
- nustatyti reikalavimus asmenims, vykdantiems fizinio aktyvumo ir (ar) aukšto meistriškumo sporto pratybas pagal neformaliojo vaikų švietimo programas, formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas – tokiems asmenims būtų taikomi ir Sporto įstatymo, ir ŠĮ reikalavimai. Siūloma, kad mokytojai, vykdantys fizinio aktyvumo ir (ar) aukšto meistriškumo sporto pratybas pagal neformaliojo vaikų švietimo programas, formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas turės atitikti abiejų įstatymų reikalavimus, t. y. turės būti įgiję teisę dirbti mokytoju ir atitinkamo lygio fizinio aktyvumo arba sporto specialistu. Siūloma nustatyti 4 metų pereinamąjį laikotarpį šiems mokytojams, su sąlyga, kad per jį 2 metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo pradės mokytis, kad spėtų įvykdyti *Sporto įstatyme nustatytus* kvalifikacinius reikalavimus. Pereinamuoju laikotarpiu, (iki 2029 09 01) pagal neformaliojo švietimo programas dirbantiems mokytojams galiotų šiuo metu įtvirtinti reikalavimai dėl teisės dirbti neformaliojo švietimo mokytoju. Mokytojams, kurie vykdys sporto pratybas rengdami aukšto meistriškumo jaunuosius sportininkus pagal formalųjį švietimą papildančias programas, nuo 2029 09 01 bus keliamas reikalavimas atitikti fizinio aktyvumo arba aukšto meistriškumo trenerio, t. y. aukštesnio lygio specialisto, statusą.

4. Dėl užsienio valstybėse įgytos sporto kvalifikacijos pripažinimo: nustatyti, kad ES valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių, Šveicarijos Konfederacijos, trečiųjų valstybių piliečių, siekiančių Lietuvoje dirbti sporto treneriais arba sporto instruktoriais, profesinės kvalifikacijos, įgytos kitose ES valstybėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiojoje valstybėse, pripažįstamos Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nustatyta tvarka – toks asmuo, išlaikęs bendrąjį profesinio pasirengimo testą, nurodytą minėtame įstatyme, turėtų teisę dirbti Lietuvoje pagal kompetentingos ES valstybės narės institucijos išduotame kompetencijos pažymėjime nurodytą kvalifikaciją. Jei kitais teisės aktais bus nustatyti apribojimai ar draudimai tokiems asmenims atvykti į ES šalį, taip pat ir Lietuvą, ir tokio dokumento jie nepateiks, šių asmenų profesinės kvalifikacijos pripažinimas nebus atliekamas.

5. Dėl sutarčių su sportininkais: nustatyti pareigą ir sportininkams – suaugusiųjų ar jaunimo nacionalinių rinktinių nariais ir (ar) gaunančiais valstybės stipendiją sudaryti sporto veiklos sutartis ir tai būtų sąlyga sportininkui gauti

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

valstybės stipendiją. Tokių sportininkų būtų apie 12 000 (apie 66 sporto šakų atstovų). Sprendžiama problema yra esminė, nes nustačius prievolę tik vienai šaliai (federacijai) pasirašyti su sportininku sporto veiklos sutartį, sportininkas niekuo neįpareigojamas. Taip pat, siekiant išvengti galimų ginčų tarp federacijos ir sportininko dėl tokios sutarties nuostatų, siūloma pavesti švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinti sporto veiklos sutarties formą. Sportininkai ir federacijos sporto veiklos sutartis turės pasirašyti per 6 mėn. nuo naujos Sporto įstatymo redakcijos įsigaliojimo, t. y. iki 2025 07 01.

6. Dėl specializuotų klasių: nustatyti, kad bendrojo ugdymo mokyklose ŠMSM nustatyta tvarka gali būti steigiamos klasės, sudarytos iš sportuojančių mokinių, kurie yra rengiami pagal sporto šakų federacijų įgyvendinamas sporto programas (su aukšto meistriškumo sportu susijusias priemones). Atsižvelgiant į tai, kad Sporto įstatyme yra atskiras skyrius, reglamentuojantis sportą švietimo sistemoje, tokių klasių steigimą siūloma reglamentuoti Sporto, o ne Švietimo įstatyme.

7. Dėl Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programos: įtvirtinti naują 4 metų programą, kurioje konkurso būdu atrinktos skėtinės sporto NVO, veikiančios aukšto meistriškumo sporto srityje, gautų finansavimą, o programą administruotų ŠMSM. Šiuo metu nacionalinės skėtinės organizacijos (federacijos) neturi pakankamų administracinių gebėjimų, todėl negali efektyviai atstovauti vienijamų sporto organizacijų.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Priėmus Projektą iki jo įsigaliojimo 2025 01 01:

- ŠMSM įsakymais turės būti patvirtinti 8 įgyvendinamieji teisės aktai (pvz., nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programos finansavimo aprašas, profesinės kvalifikacijos pripažinimo siekiant dirbti sporto treneriu tvarkos aprašas, sporto veiklos sutarties forma ir kt.);
- turės būti pakeista 20 įgyvendinamųjų teisės aktų – LRV nutarimų, švietimo, mokslo ir sporto ministro bei Sporto agentūros vadovo įsakymų.

Projekto rengėjai nurodo, kad bendras Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis:

2025 m. – 2,91 mln. Eur

2026 m. – 3,11 mln. Eur

2027 m. – 2,91 mln. Eur

Iš jų:

- Lietuvos tautinio olimpinio komiteto ir Lietuvos paralimpinio komiteto sporto programoms įgyvendinti papildomai neolimpiniais metais – 600 tūkst. Eur, olimpiniais metais – 1 mln. Eur.
- jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus grupių asmenų atrankai ir rengimui per sporto programas – 2 mln. Eur per metus (vieno sportininko rengimas metams kainuoja apie 20 tūkst. Eur; į valstybės finansavimą galimai pretenduos 65 sporto šakų federacijos, kiekviena jų galės per metus skirti finansavimą keliems talentingiems sportininkams rengti maždaug po 30 tūkst. Eur per metus).
- Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programai – 200 tūkst. Eur.
- Atstovo funkcijoms vykdyti papildomai reikės 110 tūkst. Eur per metus:

Darbo užmokestis ir (Atstovas ir 9 ekspertai)	85 tūkst. Eur
Komandiruotės	5 tūkst. Eur
Veiklos išlaidos (mokymai, švietimas ir kt.)	20 tūkst. Eur

Fiziniam aktyvumui sporto šakų plėtojimo ir populiarinimui per fizinį aktyvumą – apie 2 mln. Eur per metus iš ŠMSM kasmet skiriamų asignavimų, mažinant per Sporto rėmimo fondą finansuojamiems nacionaliniams ir regioniniams fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektams skiriamą lėšų dalį.

STEBĖSENA

Sporto stebėseną, remdamasi Sporto registro informacinės sistemos duomenimis, vykdys Vyriausybės įgaliota įstaiga, ŠMSM ir jos įgaliotos institucijos, taip pat savivaldybių administracijos; stebėseną turės teisę vykdyti ir sporto šakų federacijos. Stebėsenos tvarką ir rodiklius nustatys švietimo, mokslo ir sporto ministras. Statistinius sporto srities tyrimus atliks ŠMSM įgaliota institucija.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektai aptarti viešosiose konsultacijose su sporto federacijomis (dėl Atstovo ir fizinio aktyvumo finansavimo per sporto federacijas), taip pat su Nacionaline sporto taryba.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Be pastabų Projektas ir su juo susiję įstatymų projektai (toliau – Projektai) suderinti su Konkurencijos taryba, Lietuvos savivaldybių asociacija, Nacionaline sportininkų asociacija, Sporto ir sveikatingumo klubų asociacija.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Projektai patikslinti pagal Ekonomikos ir inovacijų, Finansų, Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų, Valstybės duomenų agentūros, Lietuvos asociacijos „Sportas visiems“ pastabas, dalį Lietuvos sporto universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto, Lietuvos techninio sporto federacijų asociacijos, Lietuvos trenerių profesinei sąjungos, Lietuvos trenerių asociacijos, Nacionalinės sporto federacijų asociacijos pastabų.

Projektams išvados nepateikė Lietuvos savivaldybių sporto padalinių vadovų asociacija, Lietuvos kurčiųjų sporto komitetas, Lietuvos paralimpinis komitetas, Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija, Lietuvos sporto federacijų sąjunga, Respublikinė ikimokyklinio ugdymo kūno kultūros pedagogų asociacija.

Projektas patikslintas pagal 2024 04 23 TAP metu pateiktas EIMIN pastabas dėl išsilavinimo reikalavimų fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto treneriams – vietoje reikalavimo turėti bet kurios krypties aukštąjį išsilavinimą siūloma nustatyti reikalavimą turėti sveikatos mokslų, gyvybės mokslų arba ugdymo mokslų kvalifikacinį laipsnį.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Dalia Masaitienė

Socialinės politikos grupė, patarėja